

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSISKAITYMŲ GRYNIAISIAIS PINIGAIS RIBOJIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2627(3), LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.929 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-1285(3), LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO PAPILDYMO 207¹ STRAIPSNIU IR 589 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1608 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIŲ PASIŪLYMO DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 40¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-527(2)

2022 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. gegužės 4 d. sprendimo Nr. SV-S-481 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1, 2 ir 7 punktus, taip pat Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. gegužės 11 d. sprendimą Nr. SV-S-494 „Dėl įstatymo projekto išvadų“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo įstatymo projektui Nr. XIIP-2627(3) (toliau – Įstatymo projektas), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti, atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1.1. Atsižvelgiant į 2021 metų liepos mėnesį Europos Komisijos pateiktą teisinių pasiūlymų dėl kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu paketą, kuriame siūloma visuotinai riboti didesnius atsiskaitymus grynaisiais pinigais, taip pat kitų Europos Sąjungos valstybių narių nustatytus ribojimus (pavyzdžiui, Bulgarijoje visiems atsiskaitymams tarp asmenų nustatyta atsiskaitymų riba yra 10 000 Bulgarijos levų (apie 5 000 eurų), Slovakijoje verslo sandoriams ši suma taip pat yra 5 000 eurų, Latvijoje ribojimas visiems sandoriams yra 7 200 eurų) bei tai, kad šiuo metu esantis prekių ir paslaugų kainų lygis reikšmingai skiriasi nuo 2014 metų, tikslinga nustatyti 5 000 eurų ribą, kurią pasiekus, asmenų tarpusavio atsiskaitymai ir bet kokie kiti mokėjimai pagal sandorius turėtų būti atliekami tik negrynaisiais pinigais.

1.2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo 6 straipsnio 7 punkto nuostatomis, Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikti įgaliojimai tvirtinti mobilizacijos sistemos subjektais esančių valstybės institucijų ir įstaigų, turinčių teisę mobilizacijos metu gauti mobilizacijos sistemos uždaviniams įgyvendinti reikalingų piniginių lėšų grynaisiais pinigais iš valstybės išdo sąskaitos, sąrašą. Laikantis šių nuostatų ir siekiant mobilizacijos ar karo padėties metu užtikrinti valstybės gynybos ar kitų gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų atlikimą ir valstybinių mobilizacinių užduočių vykdymą, sklandų aprūpinimą reikalingomis prekėmis, paslaugomis, darbais, būtina numatyti galimybę atsiskaityti grynaisiais pinigais, neribojant lėšų sumos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina Įstatymo projekte nustatyti išimtį – neriboti atsiskaitymo grynaisiais pinigais karo padėties ir mobilizacijos atveju, jeigu tai būtina užtikrinant valstybės gynybos ar kitų gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų atlikimą bei valstybinių mobilizacinių užduočių vykdymą.

2. Pritarti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.929 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-1285(3).

3. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso papildymo 207¹ straipsniu ir 589 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1608, tačiau pasiūlyti Seimui jį tobulinti, atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

3.1. Praktikoje galimi skirtingi pagal pavojingumą atsiskaitymų ir (ar) kitų mokėjimų grynaisiais pinigais tvarkos pažeidimai. Pavyzdžiui, vieni asmenys, pažeisdami nustatytą tvarką, už panaudoto automobilio pirkimą–pardavimą atsiskaitys 4 000 eurų suma grynaisiais pinigais, tačiau kiti asmenys tarpusavio atsiskaitymams pagal sandorius naudos daug didesnes grynųjų pinigų sumas – 100 000 eurų ar daugiau. Taigi atsiskaitymų ir bet kurių kitų mokėjimų pagal sandorius tvarkos pažeidimai gali būti labai skirtingi. Dėl šios priežasties teisės taikytojas (Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnai) turi turėti teisinės galimybes skirti nedideles baudas esant lengvesniems administraciniams nusižengimams ir didesnes baudas, kai asmenų padaryti administraciniai nusižengimai, atsižvelgiant į aktualias teisinės ir faktines aplinkybes, yra daug pavojingesni.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina svarstyti tikslingumą diferencijuoti administracinę atsakomybę tiek fiziniams asmenims, tiek juridinių asmenų arba jų padalinių (filialų) vadovams, įvertinus administracinio nusižengimo pavojingumą, t. y. atsižvelgus į atsiskaitymų ir kitų mokėjimų grynaisiais pinigais sumą, nustatyti ne tik pagrindinę, bet ir kvalifikuojančias administracinių nusižengimų sudėtis, numatant žymiai didesnes baudas už tokius atsiskaitymų grynaisiais pinigais tvarkos pažeidimus, kai pažeidžiant nustatytą tvarką atsiskaitoma didelėmis grynųjų pinigų sumomis.

3.2. Pažymėtina, kad Administracinių nusižengimų kodekso 2 straipsnio 1 dalyje, kurioje nustatyta, kad pagal šį kodeksą atsako fizinis asmuo, įvestas sąvokos „fizinis asmuo“ trumpinys „asmuo“, todėl Administracinių nusižengimų kodekso specialiosios dalies straipsnių sankcijose, nustatant administracinę atsakomybę fiziniam asmeniui, kuris nėra juridinio asmens vadovas ar kitas specialų statusą turintis asmuo, vartojama „asmens“ sąvoka. Dėl šios priežasties siūlytina tikslinti Administracinių nusižengimų kodekso 207¹ straipsnio sankcijų formuluotes, išbraukiant žodį „fiziniams“.

4. Iš esmės pritarti Seimo narių Mykolo Majausko, Jurgio Razmos, Kęstučio Masiulio, Vytauto Mitalo, Algirdo Butkevičiaus, Rasos Budbergytės, Simono Gentvilo 2022 m. balandžio 26 d. pasiūlymui dėl Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-527(2) (toliau – Pasiūlymas), tačiau pasiūlyti Seimui jį tobulinti, atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

4.1. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Pasiūlyme nurodytą Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 40¹ straipsnio 1 dalies 4 punkto redakciją asmenys, padarę jame nurodytus administracinius nusižengimus, pripažįstami neatitinkančiais minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų tik tais atvejais, kai kompetentingos valstybės institucijos įsigaliojusiais sprendimais tokiems asmenims skiria ne mažesnes nei 1 500 eurų dydžio baudas. Jeigu nebūtų atsižvelgta į šio nutarimo 3 punkte nurodytą siūlymą tobulinti Administracinių nusižengimų kodekso papildymo 207¹ straipsniu ir 589 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIVP-1608, pirmą kartą pažeidę Lietuvos Respublikos atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo įstatymo reikalavimus asmenys tik itin retais, išimtiniais atvejais galėtų būti pripažįstami neatitinkančiais minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų.

4.2. Atsižvelgiant į tai, kad MAĮ 41 straipsnyje nustatomas turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltinių pagrindimas, siūlytina teisines pasekmes už Atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo įstatymo reikalavimų nesilaikymą (jei asmuo nesilaikytų šio įstatymo reikalavimų, ateityje neturėtų galimybės pagrįsti turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltinių) numatyti ne MAĮ 42¹ straipsnyje, o MAĮ 41 straipsnyje ir šio straipsnio 2 dalį išdėstyti taip:

„2. Turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltiniai, mokesčių administratoriui pareikalavus, pagrindžiami įstatymų reikalavimus atitinkančiais sandorius patvirtinančiais dokumentais, kitais juridinę galią turinčiais dokumentais. Turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltiniai negali būti pagrindžiami sandorius patvirtinančiais juridinę galią turinčiais dokumentais, jeigu atsiskaitymai ir (ar) kiti mokėjimai pagal šiuos sandorius buvo atlikti pažeidžiant Lietuvos Respublikos atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo įstatyme nustatytą atsiskaitymų grynaisiais pinigais tvarką. Sandorius patvirtinančiuose dokumentuose, kituose juridinę galią turinčiuose dokumentuose turi būti nurodyti duomenys, leidžiantys identifikuoti išmokėjusį asmenį.“

4.3. Atsižvelgiant į tai, kad turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltinių pagrindimas reglamentuotas ir Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymo 4 straipsnyje, siūlytina pasekmes dėl atsiskaitymo grynaisiais pinigais ribojimo tvarkos pažeidimo nustatyti ir Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymo 4 straipsnyje, atitinkamai šio straipsnio 2 dalį išdėstant taip:

„2. Deklaruoto turto įsigijimo šaltiniai, vietos mokesčio administratoriui pareikalavus, pagrindžiami įstatymų reikalavimus atitinkančiais sandorius patvirtinančiais dokumentais, kitais juridinę galią turinčiais dokumentais arba trečiųjų asmenų rašytiniais patvirtinimais. Sandorius patvirtinančiuose dokumentuose, kituose juridinę galią turinčiuose dokumentuose arba trečiųjų asmenų rašytiniuose patvirtinimuose turi būti nurodyti duomenys, leidžiantys nustatyti lėšas išmokėjusio asmens tapatybę. Gyventojų turto įsigijimo šaltiniai negali būti pagrindžiami sandorius patvirtinančiais juridinę galią turinčiais dokumentais, jeigu atsiskaitymai ir (ar) kiti mokėjimai pagal šiuos sandorius buvo atlikti pažeidžiant Lietuvos Respublikos atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo įstatyme nustatytą atsiskaitymų grynaisiais pinigais tvarką.“

5. Atkreipti Seimo dėmesį į tai, kad, vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi, 282 straipsnio 5 dalimi ir 1998 m. birželio 29 d. Tarybos sprendimo dėl nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos Centrinio Banku teisės akto

projekto nuostatų klausimais 2 straipsnio 1 dalimi, valstybės narės turi konsultuotis su Europos Centrinio Banku dėl bet kurio teisės akto projekto nuostatų jo kompetencijai priklausančiais klausimais, *inter alia* dėl mokėjimo priemonių.

Ministras Pirmininkas

Finansų ministras